

Баркова Дар'я,
студентка 7 курсу
факультету філології та соціальних комунікацій
Наук. керівник: Олійник Е.В., к. філол. н., доцент (БДПУ)

З'ЯСУВАЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ З ОПОРНИМИ СЛОВАМИ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ЗНАННЯ / НЕЗНАННЯ В ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

Мова газетної публіцистики є невичерпним матеріалом для обстеження виражальних засобів сучасної української мови, особливе місце серед яких посідають з'ясувальні конструкції.

Слушною є думка науковців про те, що повний стилістичний опис синтаксичних одиниць можливий лише за умови врахування їхньої семантичної організації, а також комунікативних особливостей вислову [1, с. 32]. Загальнотеоретичні проблеми семантичного аналізу з'ясувальних складнопідрядних речень знаходимо у працях російських синтаксистів: В. А. Белошапкової, Н.С. Валгіної, С.Є. Крючкова, Л.Ю. Максимова, Н.М. Сергєєвої, А.І. Студневої та українських мовознавців: І.Р. Вихованця, С.В. Грабовської, М.У. Каранської, І.І. Слинька, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянської, Л.В. Пономарьової.

Актуальність дослідження полягає в тому, що дотепер відсутній повний стилістичний аналіз функціонування з'ясувальних складнопідрядних речень.

Метою розвідки є опис семантико-синтаксичної структури з'ясувальних конструкцій, що формуються опорними словами зі значенням **знання/незнання**, які, на нашу думку, найактивніше реалізують інформативну функцію газетного стилю.

У роботі використовуємо **метод** лінгвістичного опису з його універсальними прийомами спостереження й інтерпретації мовних фактів.

У мові газетної преси, за нашими спостереженнями, є частовживаними з'ясувальні складнопідрядні конструкції з опорними словами зі значенням **знання / незнання**.

До цієї групи речень відносять структури з опорними компонентами, що об'єднані семою "знати", яка означає обізнаність у чомусь; наявність відомостей про когось, щось [2, с. 641], а також процес отримання інформації. Це лексеми *знати, дізнатися, довідатися, відомо* та їх граматичні форми. Цілком логічно віднести до цього типу опорних компонентів указані вище слова з заперечною часткою *не*, оскільки значення поняття "знання" передбачає як наявність, так і цілковиту відсутність потрібних відомостей, інформації, даних.

Обстежений фактичний матеріал дає підстави виокремити серед з'ясувальних складнопідрядних конструкцій з опорними словами зі значенням знання / незнання такі утворення:

1. Речення з семантикою цілковитої впевненості у фактах, подіях: *Я твердо **знала**, що така моя робота досить скоро завершиться*

відставкою, але я не готова була міняти принципи на посади («Київ», 30.12.2007).

2. Речення зі значенням володіння певною інформацією: **Я знала**, що до ювілею в Національному художньому музеї України буде велика ретроспективна виставка («Віче», 16.09.2010); **Всім відомо**, що зміни до Конституції передбачають голосування на двох чергових сесіях Верховної Ради («Київ», 30.05.2009).

3. Речення, семантика яких характеризується повною відсутністю потрібної інформації: **Складалося враження, що ЦВК інколи не знала**, як їй вплинути на роботу ківських окружкомів («Дзеркало тижня», 15.09.2012); **Ніхто не знає**, скільки в кого нині землі («Київ», 23.06.2007).

4. Речення зі значенням повідомлення, доведення до відома: **Ти знаєш**, що коли ми храм Олександра Невського відновлювали, нам люди і з єврейської громади теж допомагали («Дзеркало тижня», 12.05.2012).

5. Речення з семантикою знання / незнання суб'єкта, як поводитися в певній ситуації: **Головне, щоб дитина точно знала**, що це її територія і що вона недоторканна – тоді в неї формуватиметься й відповідне до неї ставлення («Київ», 11.11.2007).

6. Речення з семантикою отримання певної інформації: **Завдяки розслідуванню ГПУ лише сьогодні ми дізнались**, що в тих складних умовах прем'єр Тимошенко використала частину «коштів Кіотського протоколу» на покриття дефіциту Пенсійного фонду («Київ», 24.12.2010).

Отже, в публіцистичних текстах розглядувані утворення характеризуються динамізмом викладу, експресивністю, що надає газетно-публіцистичному повідомленню інформативної дохідливості і полеміко-публіцистичної переконливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богатько В.В. Синтаксис і стилістика неповних речень у мові сучасної української періодики : [навч. посібник для спецкурсу] / Валентина Василівна Богатько. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 176 с.

2. Словник української мови : в 11-ти томах. – К. : Наук. думка, 1971 – Т.ІІІ. – 744с.

Березина Ирина,

студентка 4 курсу

факультета філології і соціальних комунікацій

Науч. керівитель: **Т. И. Никишина,**

к.філол.н., ст. преподаватель (БГПУ)

СЕМАНТИКО-СТИЛИСТИЧЕСКАЯ ФУНКЦИЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ ПО РАЗРЯДАМ (НА МАТЕРИАЛЕ ПОЭЗИИ М. Ю. ЛЕРМОНТОВА)

Имя прилагательное как часть речи обладает специфической природой, которая заключается в его способности приспособляться к существительным и местоимениям как грамматически, так и семантически.